

Komentarji

...diktatura ni diktatura in kdaj je!

Je kalifornijski guverner prišel ob času generalne stavke v San Franciscu poslati 7000 vojakov na ulice, je burbonski diktator pozdravil ta korak. In red, zakon in red! To je diktatura. Vojaštvo čuva zakon!

Če v San Franciscu mobilizirane v interesu vojakov in postavil Minutemanov pod obsedeno stanje. Ali to prav? Nak — burbonski diktator se silno jezi nad Olsona in pravi, da je to "diktatura".

Guverner Olson namreč pravi, da je razglasil obsedeno stanje in poslal milico na ulice v San Franciscu — stavkujočih delavcev — pa ni prav! To je škan-tal! To je diktatura!

Je proklamiral obsedeno stanje, ko so delodajalci zavrgli pogoje dveh federalnih sindikatov — eden teh je kadiški duhoven — dočim so stavkujoči vozniki tovornih avtov sprejeli. Delodajalci hoteli, da so delavci za vsako ceno, zato bi radi strli stavkujočim na svoji strani žurjajo v policijske šefe, ki bi pomagala bossom, toda guverner je nad njima in je vsem zmešal stremo. Zdaj vojaška kontrola ulice in noben blagom se ne sme ganiti.

Strahna jeza in krik, da je guverner "ko", ki uvaja "delavsko diktaturu".

Dokaz, kako globoko je razredna črta razrednega boja v Kaliforniji in kako ta črta deli ljudi in razizanja. Kar je na strani črte dobro in prav, na drugi strani krivično in nepravilno.

Vojaštvo je vojaštvo, vojaški in kjerkoli koraka in — ampak če koraka in na delavce, je to kapitalizem in prav, ako se prav in interesom kapitalizma, je to "diktatura" in "delavsko revolucija".

Vojaški, vojak ali najeti policaj, ubije stavarja. Za kaj to pomeni toliko, kakor ubije muho. Ni! Če pa ubije policaj, stavkovali pobojnika, je tak krik, da se svet podira.

Minuteden so ubili Dollfusa. Mussolini, papež, angleški kralj in vsi ostali vladarji so raztrgali. Ko pa je Mussolini ubil Matteottija in ko je raztrgal dal obsesiti deset socijalistov in postreliti dvesto z železnimi otroci vred, ni se nihče razen socijalistov.

Čin, izvršen na dveh milijardnih, ni enak! To je jasno, če veš, da je razklan na dva svetova. Kar nam svetovni prav, je drugemu krivično in narobe.

Boj velja razklanosti svetovni razredi, dol z razred-diktaturami! Enake pravice in dolžnosti za vse zdrave normalne ljudi!

Organiziranje avtornih izvoščkov v New Yorku.

New York. — Ameriška delavska federacija prične z novo kampanjo za organiziranje avtornih izvoščkov v tem mestu. Od jeseni so bili že dvakrat organizirani. Čeprav sta bili obe organizaciji militantni, se organizacija ni mogla razviti, saj je imela vse svoje stiske, za kar imajo vse druge delavske organizacije. Razmere v New Yorku so niso izboljšale, kar imajo druge tisoče delavcev z rezultatom, da je delovnik dolg, delo pa ni zadostno majhen.

Z DELAVSKE FRONTE PO ZDRUŽ. DRŽAVAH

Stavka pristanišnih delavcev na zapadu končana. — Pogreb Kohlerjevih žrtv

San Francisco, 29. julija. — Vladni pristanišni delavski odbor naznanja konec stavke v pristaniščih na pacifični obali. V vseh lukah se stavarji vrnejo na delo v torek zjutraj. S tem bo končana največja stavka pristanišnih delavcev na zapadu.

Pogoji, pod katerimi se delavci vrnejo na delo, so:

Vse sporne zadeve rešuje arbitražna in njene zaključke sprejmeta obe stranki.

V slučaju zvišanja plač, bodo spremembe veljavne z dneva, ko se delavci vrnejo na delo.

V vse pristaniške pospevalnice, o katerem vprašanja se je bil največji boj, nastavi vladni delavski odbor svoje zastopnike; do "opazovalcev" imajo pravico tudi delavci. Ta aranžma je začasna.

Družbe so pristale na odslovi-tev vseh skebov kot pogoj stavar-ke za vrnitev na delo.

Vladni delavski pristanišni odbor je odredil glasovanje za zastopnike tudi med mornarski-mi delavci.

Sheboygan, Wis., 29. julija. — Za v ponedeljek in torek so tukaj napovedane velike delavske demonstracije, ko se bosta vršila pogreba dveh mladeničev, Henryja Engelmana in Leeja Wakefielda, ki sta padla pri masakra delavcev zadnji petek večer pred Kohlerjevo tovarno.

Na izredni seji so zastopniki 29 unijski proglasili prihodnji torek za žalni praznik. Ta dan se bo vršil pogreb Leeja Wakefielda, katerega se korporativno udeleži vse organizirano delavstvo. Delo bo počivalo ves dan v vseh organiziranih tovarnah.

Po centralni uniji sprejeta resolu-cija urgira tudi mestne oblasti, naj proglasijo praznik za vse mesto na dan Wakefieldovega pogreba.

Centralna unija zahteva tudi aretacijo Antona Brotza, župana Kohlerjeve vasi, Ernesta Schuelkeja, Kohlerjevega policijskega načelnika, ter njegovega pomočnika Johna Caseja, češ, da so odgovorni za masaker, v katerem sta bila ubita Wakefield in Engelmann, blizu 40 delavcev je bilo pa ranjenih, več od teh resno.

Petkove izgrede je izzvala Kohlerjeva policija, pravijo unijski voditelji, ker je napadla stavarke, ko so skušali preprečiti dovoz enega vagona premoga. Glede premoga so bili stavarji pristali, da ga sme družba dobaviti toliko za svojo elektrarno, da bo zadostoval za razsvetljavo Kohlerjeve vasi in dobavo vode. Družba ga je pa obenem skušala nabaviti tudi za obratovanje tovarne, kar je povzročilo, da so stavarji preprečili petkov dovoz premoga.

Kohlerjeva vas je pod obsednim stanjem in je vojaštvo nasledilo 400 deputiserifov, katere je Kohler rekrutiral v tej stavki — 300 mož je dobil v petek. Picketne straže so dovoljene pri vseh vvhodih.

Unijski voditelji pravijo, če bi Kohlerjeve oblasti obdržale hladno kri in ne skušale provocirati stavarjev, bi ne moglo priti do nikakih izgrediv, v katerih so trpele tudi žene in otroci, katerih je bilo omamljenih od plinskih bomb večje število.

Nova zahteva delavcev je, da mora Kohler odsluviti vse skebe, bodisi stare ali nove delavce, katere je nastanil v tovarni, predno se vrnejo na delo.

Hindenburg spet umira

Berlin, 30. jul. — Uradno se priznava, da je predsednik Hindenburg zelo slab. Upanja ni več, da bi še kdaj ozdravel. Star je 86 let.

Vladno meso za brezposelne delavce v Illinoisu

V avgustu bo državna religna administracija prejela nad dva milijona funtov mesa od vlade

Chicago. — Brezposelni in drugi, ki so na religni list v Illinoisu, bodo v avgustu prejeli 2,251,000 funtov prezerviranega govejega mesa od zvezne Surplus Relief korporacije, poroča urad državne pomožne akcije.

To meso bo nekakšen priboljšek brezposelnim, ki dobe to meso poleg druge običajne podpore, od katere je v Illinoisu odvisnih nad en milijon ljudi. Predstavlja največjo množino mesa, ki ga je država že prejela od zvezne Surplus Relief korporacije.

Ta korporacija bo poklala več stotisoč glav živine, katero vlada kupuje od po suhi prizadetih farmarjev in deli meso državnim relignim komisijam.

Okrog ena petina tega mesa ali nad 400,000 funtov bo razdeljena v okraju Cook (Chicago), ostalo pa po drugih okrajih. Dobile ga bodo tudi državne institucije — bolnišnice, sirotišnice in druge.

Socijalisti protestirajo proti obočanju v Avstriji

Avstrijski konzul v Chicagu zagovarja nasilni režim klerofašistov

Chicago. — Po eksekuciji mladega češkega socialista Josefa Gerla v Avstriji in obsodbi njegovega tovariša v do smrtno ječo, je šla delegacija 30 zastopnikov okrajne socialistične stranke in mladinske socialistične lige do avstrijskega konzula, bivšega municipalnega sodnika Girtena, da protestira proti barskemu postopanju klerofašistične vlade proti socialistom.

Konzulu so izročili protestno resolucijo, v kateri je ožigosan klerofašistični režim. "Stejemo si v dolžnost protestirati proti izključni rabi terorističnih zakonov in sodišč proti članom socialistične stranke v Avstriji..." Predvsem pa protestiramo proti eksekuciji mladega Josefa Gerla, ki je bil aretiran radi zakona, navidezno naperjenega proti pretepačem in ganežem nacijskega terorizma. Bil je obsodjen v nezaslišani naglici in takoj tiran pod vešala, medtem ko ni vojaštvo in policija položila niti prsta na tisoče profesionalnih nacijskih teroristov," pravi med drugim protest čikaških socialistov.

Bivši čikaški sodnik Girten, katerega je po nacijskih umorjenih klerofašist Dollfuss nastavljal za svojega konzula v Chicagu, je v argumentiranju z delegacijo rekel, da je "ustavna monarhija najbolj stabilna in najidealnejša vlada." Za to "idealno" formo pride na drugo mesto klerofašistična vlada v Avstriji.

"Leta 1928 so takozvani inteligentni državljani izvolili Hooverja za predsednika z veliko večino, štiri leta pozneje pa so ga porazili s prav tako impresivno večino. Nemogoče je, da bi bili obakrat v pravem, vsaj enkrat so morali biti v zmoti."

V ameriškem življenju je sodnik Girten kot vpliven politik in "odlični državljani" dozdnevno še vedno pristaš — ameriških demokratičnih institucij. In ker je takih "pristašev" mnogo med vplivnimi državljani, je nanje treba dobro paziti.

Brezposelnost se zvišala v New Yorku

New York. — V državi New York se je brezposelnost zvišala v juniju nad majem za 1.1%, poroča Nat'l Industrial Conference Board — podjetniška organizacija. Od januarja tega leta je to prvi padec uposlenosti, ki ga zaznamuje ta organizacija.

ZDRUŽENE DRŽAVE NISO VARNE PRED FAŠIZMOM

Fašistične tolpe v San Franciscu se pojavile na sličen način kot je prišel vstati fašizem v Italiji in Nemčiji

Washington. — (FP) — Odkar so v San Franciscu pričeli divjati fašistični "vigilanti", organizirani po podjetniških kot posledica generalne stavke, so v Washingtonu utihnili glasovi, da v Ameriki ni nevarnosti pred razvojem fašizma.

Dogodki v San Franciscu pokazujejo, da je svoje vrste fašizem prav tako mogel v Ameriki kakor se je razvil v Nemčiji, Italiji in v Avstriji. Z izbruhom generalne stavke v San Franciscu so se čez noč pojavili vsi elementi, kakršne je videti v Italiji in Nemčiji v prvi fazi fašističnega razvoja. Le ameriškega Hitlerja ali Mussolinija je potrebno in dežela, delavstvo, ne bo več varna pred fašizmom.

Dokler je delavstvo pohlevno in potrpeljivo prenaša šikane in pomanjkanje, naravno ni nobene fašistične nevarnosti, ker kapitalizem pač nima potrebe za organiziranje privatnih tolp proti delavstvu. Kakor hitro se pa delavstvo prične zavedati svoje moči ter si skuša z organizirano silo izboljšati svoj položaj, njegovi izkoriščevalci in tirani hitro vržejo na stran vse hlinjenje o demokraciji.

To je buržvazijska storila ne le v fašističnih državah Evrope, nego je pokazala slična stremjenja tudi v San Franciscu. In kakor v Italiji, Nemčiji in Avstriji, so kapitalisti in njih fašistični "vigilanti" tudi v San Franciscu zagnali krik proti radikalizmu. Radikalci so res prvi, ki obkrožijo fašistična nasilja, toda jedro fašizma je naperjeno proti organiziranemu delavstvu. Gonja proti radikalizmu mu služi le kot maska za uničenje vseh delavskih organizacij.

Prečitati je treba samo Hugh Johnsonove govore na pacifični obali in v njih bo vsak lahko videl klice ameriškega fašizma. Johnson je proglasil generalno stavko v San Franciscu za "civilno vojno" in pozval "dobre državljane", naj potepajo ta radikalizem.

In kakor Hitler in Mussolini, je tudi Johnson izstrelil svoje pšice v radikalni element med delavstvom in naglasil potrebo uničenja tega subversivnega elementa. Hipokritično je tudi jadikoval nad "prelivanjem krvi", ni pa omenil, kdo jo preliva in čigava kri je prelita.

Šel je še dalj pri vzplamtevanju fašističnih strasti med "dobrimi državljani", katerim je namignil, naj pričnejo s kampanjo za deportiranje vseh tujcemcev, ki niso državljani. Poudarjal je, da bi se s tako akcijo "rešilo" problem brezposelnosti in pomanjkanja vsaj za eno tretjino. Dodaje gonji proti uni-jam še gonje proti tujcemcem, in imate vse elemente za izbruh fašističnega gibanja v Ameriki. Za tako gibanje je dovolj materiala v deželi in tudi denarja ne bo manjkalo za financiranje fašizma.

In med tem ko je Johnson grmel proti "civilni vojni" in proti "subversivnim elementom", ko so divjali samopostavljeni čuječniki in razbijači urade komunističnih in drugih delavskih organizacij, je bila pripravljena za naskok na stavarke tudi zvezna armada in vojna mornarica.

Pri lovu na "rdečkarje" je tudi "liberalna" delavska tajnica objavila sodelovanje delav-skega departamenta. Zastopni-ke imigracijskih oblasti na pacifični obali je takoj instruirala, naj preiščejo, če ni med aretiranci kakšnega tujcemca, proti kateremu bi bilo mogoče

Civilna vojna med avstrijskimi fašisti se nadaljuje

Mussolinija silno srbi, da bi planil v Avstrijo in pomagal fašistom svoje sorte. Demarša velesil se pripravila v Berlinu. Brez malega tisoč hitlerjevcev pobegnilo v Jugoslavijo; večinoma so dijaki. Klerofašistično vojno sodišče na Dunaju na delu

Voditelj krojaške unije kritizira Greena

Obsoja njegovo stališče napram generalni stavki v San Franciscu

New York. — (FP) — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je "veliko pripomogel do razrušenja morale in do razsula generalne stavke v San Franciscu". Tega mnenja je Charles S. Zimmerman, podpredsednik International Ladies Garment Workers unije in ravnatelj največje krajevne organizacije št. 22, ki ima okrog 30,000 članov.

Na potu na konvencijo državne federacije v Wisconsinu je Green v Chicagu novinarjem rekel, da federacija ni avtorizirala stavke in da je tudi ne podpira. V tej izjavi si je Green umil roke.

Zimmerman pravi, da Green v tej izjavi "ni izrazil sentimenta organiziranega delavstva; ampak insinuiral ameriško delavsko gibanje." Greenova izjava "mora izzvati protest pri vseh resnično progresivnih elementih med delavstvom. V času, ko je velekapital združil vse sile v zločestni kampanji, da pomete vse sledove unionizma in napravi iz dozdavnih garancij točke 7a krpo papirja, je dolžnost slehernega, ki ima pri arcu interese delavstva, da brezpogojno podpira vsak boj delavstva za svoje elementarne pravice."

Green je na konvenciji Wisconsinke delavske federacije zavzel nekoliko drugače stališče kakor v izjavi prejšnji dan. Odgovornost za generalno stavko je položil pred vrata podjetniške zveze in naglašal princip, da se delavstvo ne sme nikdar odreči pravici do stavke.

Brezposelni v Illinoisu se pripravljajo na pohod

Springfield, Ill. — Glavno mesto Illinoisu bo v oktobru videlo največji pohod brezposelnih, kar jih je še bilo v državi. Načrt za pohod je bil sprejet na skupni konferenci zastopnikov Unemployed Councila (pod komunističnim vodstvom), Illinois Workers Alliance (pod socialističnim vodstvom) in raznih unijskih organizacij.

Konferenca se je izrekla za zvišanje podpore po vseh krajih države na stopnjo, ki je v veljavi v okraju Cook (Chicago), kjer je podpora izdatno večja.

Pleskarji zavrgli ponudbo kontraktorjev

New York. — Dvanajst tisoč organiziranih pleskarjev v tem mestu je zavrglo zahtevo kontraktorske asociacije za podaljšanje delovnika s 7 na 8 ur in znižanje plač od \$1.27 do \$1 na uro. Zahteva kontraktorjev je bila zavrnjena s 15 proti enemu glasov, kar pomeni, da bo prišlo do stavke, če ta zahteva ne bo umaknjena.

Kampanja krojaške unije

Boston, Mass. — Krojaška unija International Garment Workers prične kampanjo v tem mestu za organiziranje 2000 izdelovalcev dežnih plaščev. Od teh je v uniji že okrog ena četrтина.

nastopiti z deportacijsko akcijo. Proti največji "antirdečkarški" gonji od časa Mitchell Palmerja, ni delavska tajnica imela niti besede.

Dunaj, 30. jul. — Krvavi spopadi med avstrijskimi klerofašisti in Hitlerjevimi fašisti na Štajerskem in Koroškem še vedno trajajo. Tudi na Dunaju in v drugih krajih Avstrije še ni miru. Včeraj je bil na Dunaju velik alarm, ko se je raznesla vest, da nameravajo hitlerjevci osvoboditi svoje tovariše, ki so ubili Dollfusa in ki so zaprti v stari vojašnici v Marokaner ulici. Več tisoč policajev, vojakov in hajm-verovcev je pridrla tja s strojnimi, toda puča ni bilo.

Avstrijska klerofašistična vlada se je včeraj reorganizirala. Dr. Kurt Schuschnigg, prejšnji prosvetni minister, je prevzel Dollfussovo mesto in poleg tega ima še tri druga ministrstva. Knez Starhemberg je spet podkanclar. Schuschnigg je star monarhist in fanatičen klerikalec ter zagrizen sovražnik socialistov; on je tudi vodja katoliške milice (Sturmscharren) ali klerogardistov.

Cuje se, da bo avstrijska vlada takoj apelirala na Ligo narodov, naj imenuje komisijo, ki dožene, koliko je Hitlerjeva vlada v Nemčiji odgovorna za nacijski puč in umor Dollfusa.

Berlin, 30. jul. — Iz Prage je prišla vest, da Francija in Italija in morda tudi Anglija pošljeta skupno noto Nemčiji glede kaosa v Avstriji. Iz Rima pa poročajo, da bo Mussolini še posebej zahteval od Hitlerja takojšen razpust rjave armade in Hitlerjeve telesne straže (Schutzstaffel). Mussolini smatra, da sta ti dve militaristični organizaciji v Nemčiji največja nevarnost za neodvisnost Avstrije.

Avstrija še ni odgovorila, če sprejme barona Papena kot nemškega poslanika, kar je povzročilo poparjenost v krogih Hitlerjevega režima.

Celovec, Avstrija, 30. jul. — Včeraj je trikrat zaporedoma prišla vest, da je tukajšnji Italijanski konzul ponudil poveljnikom avstrijskih vladnih čet vojaško pomoč Italije. Konzul je baje dejal, da je na meji Koroške italijanska armada z vso opremo, ki lahko takoj očisti Koroško vseh hitlerjevcev, toda avstrijski oblastniki so odklonili pogodbo. Italijani taborijo pri Terbižu.

Marihor, Jugoslavija, 30. jul. — Vse vesti, ki prihajajo čez mejo, se strinjajo v tem, da avstrijski hitlerjevci še vedno kontrolirajo mnogo postojank na Štajerskem in Koroškem in jih tdo vratno branijo. Hitlerjevci so podminirali vse glavne ceste, da preprečijo dovoz topov.

Na tisoče hitlerjevcev je v boju tik ob meji Jugoslavije; v mnogih slučajih se avstrijske vladne čete ne upajo streljati na hitlerjevce, ker se boje, da bi krogle zadele koga v Jugoslaviji in to bi izzvalo nove komplikacije.

Do danes je pribežalo v Jugoslavijo domala tisoč hitlerjevcev. Največ jih je prekorajčilo mejo pri Radgoni, Dravogradu in Prevaljah; zadnje mesto je tik Pliberka ob koroški meji, kjer so bili zadnje dni besni boji med hitlerjevci in klerofašisti.

V Radgoni je naenkrat prišlo 550 nacistov. Nekateri so preplavali Dravo in drugi so priveslali v čolnih. Večinoma so to mladi fantje, srednješolski dijaki, med njimi je pa tudi nekaj kmetskih mladeničev. Nekateri so prinesli s seboj orožje. Jugoslovanski žandarji so v enem dnevu nabrali okrog 200 pušk, eno strojno in čez 50 revolverjev; vse orožje je starega avstrijskega predvojnega modela, ki je bilo popravljeno ali predelano v italijanskih tovarnah.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNaročnina: za Zdržene države (igven čl
ena) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Ciero
\$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za ino-
stranstvo \$9.00.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Ciero \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne
vrstijo. Adverting rates on agreement. Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na eno, kar ima stik s hišom:

PROSVETA

2607-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepju, na primer (June 30,
1934), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
naročnina. Poročilo je pravilno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Izletniki iz Clevelanda

Chicago. — Zadnje soboto je prišlo iz Clevelanda v Chicago okrog 120 slovenskih izletnikov. Od teh je bilo okrog 80 članov SNPJ, ki so prišli na piknik naših Pionirjev, ostali so pa prišli z namenom, da se udeležijo ceremonij jugoslovanskega dneva na razstavi. Na pikniku Pionirjev — na katerem so sodelovali deputacije angleško poslujočih društev SNPJ iz Clevelanda, Pennsylvanije, Detroita, Milwaukeeja itd. — je bilo okrog 2000 udeležencev.

Clevelandski izletniki, ki so se nadalje oglašili v uredništvu Prosvete, so: Mary Volk, Neža Kalan, Jack Švigelj in Ana Švigelj. Med izletniki je tudi Frank Somrak, prvi podpredsednik SNPJ.

Med obiskovalci zadnjih dni sta bila tudi Albert Hrast iz Nevade in njegov brat Louis Hrast iz Strabana, Pa., ki sta prišla h pogrebu svojega brata Antona Hrasta.

Mamek umrl po nesreči

Chicago. — George Mamek, član društva št. 39 SNPJ, čigar pogreb se vrši danes, je bil žrtev ognja v svoji prodajalnici, So. Racine ave., nekaj korakov od 18. ulice, kjer je živel in delal zadnjih 35 let. Ogenj se je pojavil zadnji četrtek zvečer in Mamek, ki je imel stanovanje v ozadju, je planil v gorečo prodajalnico, da reši vsaj nekaj, toda dim in plamen sta ga premagala in ko so ga prinesli iz hiše, je bil zelo ožgan in v nezavesti. Drugi dan je umrl v bolnišnici.

Se ena žrtev vročine

Ely, Minn. — Tu je naglo umrl Frank Podjed, po domače Šlosarjev, doma iz Dvorjan na Gorenjskem. Ni bil član nobene družbe. — Nadalje je naglo umrl John Puželj, doma iz Sodražice. Pri delu se je zgrudil na tla vsled vročine. Bil je član JSKJ in zapuščal ženo ter šest otrok.

Smrt rojakinje

Pittsburg, Kans. — Po kratki boleznii je umrla Leopoldina Bergant, stara 55 let. Bila je članica društva št. 9, Yale, Kans. Tu zapuščala moža, sina, tri hčere in sestro, v starem kraju pa brata in sestro.

Rojak izvoljen

Ely, Minn. — Dr. J. R. Skala je bil z veliko večino izvoljen za člana šolskega odbora.

Škof Baraga govoril na razstavi!!!

Chicago. — Dnevnik "The Chicago Daily News" je v soboto poročal, da bo v nedeljo — ko so imeli jugoslovanski dan — govoril v lagunskem teatru na razstavi škof F. Baraga, "dobro znan literarni mož v jugoslovanskih krogih v Zdrženih državah". V istem poročilu je bilo tudi rečeno, da bo dramatski klub Ilirija priredil "glasbeno skladbo, katero je spisal škof Baraga in ki predstavlja slovensko svatbo".

Gornje kaže, kako dobro so voditelji jugoslovanskega dneva informirali ameriške liste o svojih akcijah.

Slovenski letak za kaline

Waukegan, Ill. — Družba Greiss-Pfleger Tanning Co. je izdala in razširila med rojake letak v angleščini in slovenščini, v katerem svari pred stavko in "zunanji agitatorji", to se pravi pred delavsko unijo. Kdor je pameten, ne bo nasledil!

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Važnost delavske politične organizacije

Milwaukee, Wis. — Večkrat opazujem brezposelne delavce z njihovimi ženami in otroci, ki sede na verandah in se pogovarjajo o svojem mizerem položaju. Na ulicah srečujem čiste in matere v raztrganih oblekah, ki vozijo na malih vozičkih živila, katere so dobili na okrajni pomočni postaji. Parki so tudi namršani z brezposelnimi reveži, ki posedajo po klopih in debatirajo. Nekateri čitajo časopise in se zabavajo na različne načine.

Dela ni mogoče dobiti. Ako se oglašajo v tovarni in vprašajo za delo, jim povedo, da ne bo nič do oktobra. Tako se norčujejo iz brezposelnih, da se jih iznebijajo, kajti dela tudi v oktobru ne bodo dobili. Tako se delavci vračajo domov s kletvicami na jeziku in zabavljanjem nad sistemom, ki jim odreja zaslužek.

Podpora, ki jo brezposelni prejema, ne zadostuje. Mnogi nočejo beračiti, ker jih je sram, toda morajo, ako nočejo, da družina podleže stradanju. Na pomočni postaji dobe le to, kar drugim ostane. Slišal sem delavca, ki je pripovedoval, da je trdo delal vse svoje življenje. Prihranil si je nekaj denarja in ga vložil v banki, ki je propadla. Tako je ostal brez vsega na cesti in danes nima prostora, kamor bi položil svojo glavo.

Na pomočni postaji se dobi živče, toda to ni dovolj. Človek potrebuje stanovanje in obleko. Na postaji dobi človek obleko le tedaj, ko vidi, da je že napolnjen.

Oglašil se je drugi delavec, ki je prišel do spoznanja, da delavci ne morejo ničesar pričakovati od obstoječega sistema. Delavci smo producirali dobrin na kupo, toda od tega nimamo nič, pravi on. Izumili in izdelali smo stroje in ti delajo sedaj namesto nas. Temu smo tudi sami krivi, ker nismo organizirani strokovno in politično. Ako bi bili, bi imeli svoje tovarne in prodajalne in svobodo. Tega sedaj ni, kajti takoj se dobi kdo, ki bo ovdal človeka družbi, ako spregovori kakšno besedo v korist delavstvu. Če bi bila vlada v naših rokah, bi bilo vse drugače.

Prihodnjo jesen se bodo vršile volitve in delavci se morajo na to pripraviti. Ibi morajo na volišča in oddati svoje glasove delavskim kandidatom. Ni res, da se s politiko ničesar ne napravi, kakor trdijo nekateri. Politika mora biti v delavskih rokah je garancija za izboljšanje položaja. Pojdimo torej na volišča in oddajmo svoje glasove kandidatom, o katerih vemo, da bodo vselej zagovarjali interese delavcev. — Joseph Ule.

Jesenske volitve in obletnica

Willard, Wis. — Jesenske volitve se bližajo, zato pa ob vsaki priložnosti podedatiramo, koga bomo letos izvolili na odgovorno mesto. Letos imamo kandidata, ki je farmar po poklicu, Eversona, ki kandidira za gubernera na soc. listi. Ako ne bo izvoljen, bo vzrok edino ime socialist.

Dne 22. julija smo imeli spet priliko slišati namestnika umrlega J. Timpsona, predsednika farmarske unije. Ljudstvo mu je navdušeno pritrjevalo. Prepričana pa sem, če bi on rekel, da je socialist ali da simpatizira z njimi, da bi več ko polovica navzočih odšla. Naši voditelji imajo pač težak posel, da ljudi polagoma pridobijo in prepričajo. Treba jim je povedati kdo je njihov resnični sovražnik in kdo resnični prijatelj. Ime socialist je bilo tudi zame nekdanji nekaj strašnega. Naša dolžnost je, da pomagamo dobri stvari in ji pridobivamo novih moči. Naš govornik nam je povedal, da mi moramo rabiti naše močane, ker krogle so le za zverine.

Vesti so nam povedale v časopisih, da so bandita Dillingerja ustrelili na cesti kot psa. Bogatini so se ga strašno bali in ubili so ga. Vprašanje pa je, kdaj bomo mi siromaki naše Dillingerje polovili, ker so še stokrat groznejši. Ali ni sramotno, da moramo farmarji z vso družino delati po 10 in 16 ur na dan, ne zapravljamo pa vseeno moramo prosjčiti.

Dne 5. avgusta bomo praznovali 6 letnico obstanka gospodinjkega kluba. Priredile bomo zabavni večer. Godba bo izvrstna. Za prigrizek bo skrbel pravljajni odbor. Vabljeni ste vsi delničarji S. N. D. in člani društev Rožna Dolina in Slovenski Kmetovalec ter vsi posamezni rojaki, da se udeležite v velikem številu, tako da se bomo spet enkrat zabavali prav po domače. Na svidenje 5. avgusta!

Mary Bombach.

O stavki v Kohlerju

Sheboygan, Wis. — Po dveh tednih stavke v Kohlerjevi tovarni je kompanija pokazala višek brutalnosti. Zadnji petek je organizirala okrog dvesto deputijev, nekaj doma, druge pa je importirala iz drugih krajev. To so razni človeški izmečki in potepuhi.

Vrste piketov so bile trdne okrog ogromne tovarne. V tovarni je kompanija držala kakih 150 stavkokazov, katerim so dovažali hrano. Na omenjeni dan so pa pričeli deputiji izzivati in šikanirati pikete na vse mogoče načine. Imeli so strojnice, puške in bombe za soljenje na koše. Proti večeru se je piketna vrsta pomnožila in prišlo je tudi veliko gledalcev. Razume se, da množica ni mogla mirno gledati vseh krivic in zato je začela s kamenjem bombardirati tovarno. Pri tem je bilo več šip pobitih, kajti kamenje in opeka je frčala z vseh strani. Nato so deputiji stopili v akcijo in pričeli streljati v grupe ljudi, ker sploh niso bili zmožni, da bi pogodili posameznike. Rezultat te bitke sta bila dva mrtva in nad štirideset ranjenih, nekateri teh tako težko, da bodo najbrž podlegli ali pa ostali pohabljeni za vse življenje. Društvo št. 344 SNPJ je poklonilo žrtvam kompanijske brutalnosti lep venec v zadnji pozdrav.

Poročevalec.

Poročilo zastopnika

Wheatland, Pa. — V zadnjem dopisu sem poročal o proslavih 30-letnice SNPJ, ki so se vršile v raznih krajih in katerih sem se udeležil. Proslava v Johnstownu, katero je priredilo deset društev, je bila izmed vseh najimpozantnejša in take najbrž ne bom več videl v svojem življenju.

Dolga potovanja so zvezana z velikimi stroški in jaz sem parkrat obrnil denarnico predno sem se podal v Johnstown. Denarja ni bilo mnogo v denarnici, vendar nisem izgubil poguma kljub moji visoki starosti. V Glarku so mi namreč povedali, da bosta šla na proslavo Joseph Smerkol in Mike Čebašek s svojimi družinami. Ko sem se enkrat prešel denar, sem ugotovil, da bom zmagal vozne stroške v eno stran, in če ne bom v Johnstownu, kjer vladajo še vedno slabe delavske razmere, nič zaslužil, bom skušal dobiti sedež na Čebaškovem avtu do Clairtona, od tam do Pittsburga me bo pa potegnil tajnik Fr. Razoršek.

Na moje veliko veselje sem v Johnstownu še precej dobro našel, ker sem se obrnil na brate, ki imajo še nekaj pod palecem. S tem sem si zavaroval vozne stroške in nekateri so si pritrkali od ust in ponovili naročnino na Prosveto. Dobil sem tudi nekaj novih naročnikov, kajti tamkajšnji rojaki se zavedajo, da sta jim lista Prosveta in Proletarec, ki zagovarjata delavske interese, potrebna.

Iz dopisov, ki jih priobčja Prosveta, je razvidno, da kapitalizem neusmiljeno udriha po delavcih, ki so šli v boj za izboljšanje svojega položaja. Ta boj zahteva žrtve in ne prizanaša niti ženskam in otrokom. V Evropi razgrajata Hitler in Mussolini; rogovilli je tudi Dollfuss, ki je te dni žalostno končal. Kapitalizem se upira na vse kriplje, toda znamenja kažejo, da bo vseeno poginil. Delavci, ako so dobro organizirani strokovno in politično, lahko dosežejo marsikaj. Ako bi bili vsi združeni v močni stranki, bi lahko premagali ves svet, kajti oni tvorijo večino.

Žal, da je danes še mnogo izdajalcev v delavskih vrstah, ki pomagajo kapitalistom pri razbijanju delavskega gibanja. Med delavci je tudi dosti takih, ki verjamejo v pekel in podobne strahove, katerih nikjer ni.

Povrniti se moram spet k proslavi v Johnstownu, ker se mi zdi, da bi se kaj sličnega lahko napravilo tudi v drugih večjih naselbinah, ako bi se društva SNPJ zavzela za to. Možnost za podobno proslavo je v Moon Runu, kjer imajo park, v katerem je prostora za več tisoč ljudi. V to naselbino vodi jo tlakovane ceste z vseh strani. Ako bi se tam zbrala društva, ki še niso proslavile 30-letnice SNPJ, bi po mojem mnenju lahko prekosila Johnstown. V bližnjih naselbinah Presto, Cuddy, Bridgeville, Coverdale, Library, Finleyville, Broughton, Willock, Sygan, Imperial, Midway, Primrose, Burgettstown, Alliquippa, Ambridge, Pittsburg, Verona, Homersville, Cheswick, Harwick, Meadow Lands, Braddock in Strabane so društva SNPJ, ki bi lahko dobila govornike iz gl. urada. Govorniki iz gl. urada naredijo vselej dober vtis, posebno med mladino, kar je velikega pomena za napredek jednote. Naša mladina se ne sramuje starejših bratov ter jih celo pozdravlja, kar se opazi na prireditvah.

Sedaj se nahajam na počitnicah in ne vem, kam me bo najprej zanesla pot. Proslave nam nudijo dobro polje za agitacijo. Zelel bi, da bi se sharonska in farrellska društva združila za proslavo in dobila za govornika upravitelja Prosvete.

Omenim naj, da sem na zadnjem potovanju toliko zaslužil, da sem pokrtil stroške in da je moja žena mogla kupiti nekaj življenjskih potrebščin.

Anton Zidanšek,

zastopnik Prosvete.

Prijatelju v spomin

Sharon, Pa. — Dne 28. julija si je končal življenje Frank Vodenčar. Pokojnik je bil rojen v vasi Vodenice, občina Kostanjevica, okraj Krško. Star je bil okrog 65 let, v Ameriko je prišel

l. 1903 in je skoro ves čas bival v Sharonu. Bil je eden prvih naseljencev in ustanovitelj društva št. 31 SNPJ in njegov član do smrti. Bil je vedno v društvenem odobru in v tem letu je bil zglasno izvoljen v nadzorni odbor.

Pokojni brat je bil vesele narave in vedno na razpolago rojakom v tej naselbini. Zaradi tega je bil splošno priljubljen. Bil je naprednega mišljenja in naročnik Prosvete od začetka in pred svojo smrtjo je še ponovil celoletno naročnino. Bil je dober gospodar in čde svojim otrokom in zgradi si je lep dom s krasnim vrtom.

Društvo št. 31, čigar ustanovitelj je bil, mu je priredilo dostojen pogreb in tudi društva št. 642 in 262 SNPJ ter št. 210 SSPZ so mu poklonila vence v zadnji pozdrav in sodelovala pri pogrebu, katerega se je udeležilo veliko ljudi iz raznih naselbin.

Pokojni Frank je v aprilu t. l. hudo zbolel na revmatizmu in najbrž ga je bolezen dovela do žalostnega čina. V slovo svoji soprogi je zapisal, "da nikdo te ni tako ljubil ko jaz in nikdo drugi te ne bo. Društveni bratje, odpustite."

Pokojni zapuščal tukaj soprogo in šest odraslih otrok, pet sinov in eno hčer, ki so razen enega vsi že poročeni in se dobro razumejo med seboj.

Dragi Frank, lahka naj ti bo ameriška zemlja in mirno počivaj. Družini Vodenčar izrekam moje globoko sožalje.

Michael Lenarčič, 31.

Veselica soc. kluba in drugo

Sygan, Pa. — Redkokdaj se vidi dopis iz naše naselbine v Prosveti in morda kdo misli, da nič ne čitamo, ker nič ne pišemo. Temu pa ni tako, kajti Prosveta ima v Sygnu veliko naročnikov in čitateljev, toda vzroka, zakaj se ne oglašamo v javnosti, ne vem. Tukaj je več takih, ki bi lahko kaj napisali, a se menda boje kritike.

Resnica je, da se tukaj gibljemo tako kakor v drugih naselbinah, čeprav izgleda, da na grade za pridobivanje novih članov jednote ne bomo deležni. Temu ni vzrok lenoba, temveč dejstvo, ker smo z malimi izjemami že vsi v raznih društvih in jednotah.

Delavske razmere so take ko drugod. Kdor ima delo je vesel, čeprav mu kapitalistični bič lomi kosti in pije kri iz njegovih žil. Stradanje je namreč tako nezaželen gost, da ubogi delavec vse prenese in potrpi, samo da tega gosta odganja.

Premogovnik, last Frick Co., dela sedaj s polno paro, delajo pa tisti, ki jih kompanija izbere. Veliko jih je tudi med Slovenci, ki so garali za to družbo nad 20 let, sedaj pa ni več dela za nje. Tovarne v Bridgevillu so pa začele odpusčati delavce.

V nedeljo, 22. julija, je bilo društvo Bratstvo št. 6 SNPJ zastopano na konferenci federacije klubov JSZ in društev Prosvetne matic. Po konferenci smo imeli piknik, na katerem je bila velika udeležba in izvrstna zabava. Prihodnja konferenca se bo vršila v Claridgu.

Klub št. 13 JSZ priredi plesno veselico 11. avgusta zvečer. Ker bo to prva klubova veselica v tem letu, vabimo vse naše simpatičarje, da nas posetijo, da se bomo skupno zabavali. Igrala bo izvrstna godba, o čemur se boste lahko prepričali. Postrežba bo prvovrstna v vseh ozirih in v nadi, da se odzovete našemu vabilu, vam kliče mo na svidenje v dvorani društva Bratoljub dne 11. avgusta.

Veselični odbor.

Delavska federacija za premestitev konvencije ADF

Everett, Wash. — Konvencija državne delavske federacije je sprejela resolucijo, v kateri urgira premestitev konvencije Ameriške delavske federacije iz San Franciscu v kako drugo mesto. Konvencija se vrši v oktobru.

Vzrok za to akcijo je postopanje kalifornijskih oblasti in biznismanov v zadnji generalni stavki v San Franciscu. Resolucija pravi, naj se konvencija vrši v določenem mestu le tedaj, če to zahteva delavstvo v San Franciscu.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

W. C. Douglas iz Se Wash., kjer je bil aretiran di uboja stavkajočega pnišnega delavca Shelya Dna. Mož je bil profesionalni bojniki.

Ne jejte preveč mesa

Preobilno uživanje belja škoduje človeškemu ozmu in slabi voljo

Monakovski fiziolog Voit 1875 določil obrok jedi za raslo osebo pri 70 kg teže 118 gr beljakovin, od tega 56 gr mesa, 56 gr maslobo in gr ogljikovih hidratov dne. Vse to skupaj do 3055 kcal.

Čas in napredek sta vodstališe revidirala in mo fiziologi so prišli v nove časi do zaključka, da zadnjo človeku nekoliko manj belvin, kakor jih je svojčas rai Voit. Posebno na Alškem je prodrlo prepričanje, človek lahko izhaja obmanjši količini beljakovin. Kor je menil Voit.

V zadnjih desetletjih namreč poraba mesa v vsi nji prehrani početrila. Sdanski specialist za prehrana vprašanja dr. Hindhe v ocenjevanju tega dejstva daleč, da s prstom kaže na gubne vplive preobilnega nja beljakovin. Voitovala pravi doktor Hindhe, se je ščeval nad samimi Nemo so podlegli v svetovni vojmo zaradi preobilnega zanjja, mesnatih jedi.

Na Dunaju je posvečal go pozornosti vprašanjem hane posebno zaslužni pro Pirquet, ki je večkrat zabl temeljitih reform v prehrvanju. Naglašal je, da pred mesa škoduje človeškemu nizmju. Seveda pa njegova stolska mislija ni povsem u. Kajti drugi večak v prehranih vprašanjih pro. Noorde di, da se ni mogoče popoln odgovodati mesu, zaradi ča je treba boriti proti izključ vegetarijstvu.

Tudi v Angliji imajo zali lik konflikt zaradi preha Higieniki so se razdelili na tabora. Eni zagovarjajo do njo povprečno količino n drugi zahtevajo več sočiv sadja. Zdi se pa, da se bos ba tabora končno sporazna na tej podlagi, da se more z manjšo količino mesa, je bila doslej v navadi, izhajati. Srednja pot je p najboljša in se tudi v po prehrane najuspešnejše ob

Kampanja proti slabim

New York. — Zadnje ne je bilo na meji države New sey zavrnjenih 40 avtnih b z newyorškimi izletniki rad bih zavor in nezadostne v ne opreme. Oč zadnjega b so oblasti New Jerseyja z razlogov pognale nazaj, b busov iz New Yorka.

To varnostno kampanjo newjerseyske oblasti priče nmgodi pri Ossinigu, kje smrtno ponesrečilo 15 o družbe. Voznik je upošteval da družbe prej opozorili na slab vore, a se za njegovo var

Mesto Key West, Fla., je bankrotiralo in federalni relin predstavnik je vzel mesto v svojo oskrbo.

Vesti iz Jugoslavije

STRAHOTE NEVIHTE

Debeli kakor pest in težka... Po Bosanski K... je drla poldnevi me... vsaka voda

Slov. Konjice, 17. julija. Dravinjski dolini je zadnji... je bilo v nedeljo, ko... utrgal oblak nad vasjo... gora. Silno je treskalo... drugim udarilo v hišo... Josipa Guzeja, po doma... in gospodarja na... do.

potok Žitnica je va... hribov kamenje proti... samostanu, podiral mo... brvi, rušil jezove pri... in tagah ter zasipal plod... Slična nevihta je bila... kakimi 20 leti, ko je uto... posetnica Kožuhovala iz... vozeč se z volji iz mli... je v valovih z vozom...

ar to pot ni uničil nali... poplavo, je pobila toča... da so nekateri vinogradi... zbiti, na poljih pa so... ostali le še golši str... narodni poslanec dr. Karel... je takoj po strašnem... gledal vso škodo in je... zaprosil za hitro... najbolj prizadetim.

17. julija. — Nad... Vahom in dolino Mora... se že nekaj dni zbirali... temni oblaki in je pred... je nekajkrat močno de... vmes je padala tudi to... nedeljo popoldne pa je za... strašna nevihta, kakršne... to že dolga leta ne... Nevihta je imela tudi ne... veliko področje na dol... in v širino okrog 30 km... škoda pa je povzročila... kakršne ne pomnijo naj... prebivalci. Po hudi plo... vsula toča, ki je debela... pest in težka do pol kg... in zbrila vse nasade, lo... je in poškodovala tudi... stavb. Ko se je utrgal... bile vasi Privorica, B... Budoželj in Kosovica... vodo. Potoki so bili iz... v ogromne hudour... na njive in vrtove na... visoke plasti in kupe pe... kamenja. Ko je ploha le... prehajala, se je vsula go... bela toča in so bile mnoge... v ponedeljek dopoldne... Med strašnim grme... strela razdejala več vi... dreves ob cestah, vzgala... tudi nekaj gospodarskih... Na planinah nad Dobr... njem in vasio Saleviči je... bila tudi mnoga ovac. Ov... v nepokritih stajah in... v neki staji vse ovce po... tako hudo poškodovane... jih morali pastirji drugo... maklati.

17. ju... nedeljo zvečer, ko se... prebivalstva že podala... se je vili tako silna... da so se vse ulice izpre... v struge hudournikov... je ploha malo prenehala... divjal ciklon, ki je lomil... in rušil strehe. Prebival... so bili že na ulicah, so se... zaletke plohe spravili na... in tako je bil pozni večer... ob tej hudi uri še prava... Če bi strašna nevihta iz... tako nenadoma podne... bila gotovo zahtevala tudi... trtve. Voda, ki je vrela... je bila ponekod viso... poldruga metra in raz... širili prostori so bili po... zaliti. Iz rokodelskih... je voda namah odnesla... in je v delavnici ne... rokodelskega mojstra ostal... brus, neki izvošček pa je... vovrce drugo jutro našel... v spodnjem delu... z zidovjem neke stavbe... je trgovinah je napravila... veliko škodo. V silnih... so bili okoliški posest... zaradi svoje živine, ker so... in nekaj minutah zaliti... reševanje živine silno... Pročje živine je tudi u... Potok Mačkovec se je iz... v divjo reko ter porušil... most, na obali pa močno... tri hiše.

17. ju... je napravila mnogo... to strela, ko je udarila v... gospodarska poslopja. V

Bosanskem Novem se je takoj... katastrofalni nevihti ustano... vil pomožni odbor, ki zbira sred... tva za prvo pomoč oškodova... rim posestnikom.

PODROBNOSTI O ZVERIN- SKEM UMORU V GRUŠKOVJU

Lovski čuvaj Pernek je bil ves... razmesarjen od udarcev s puš... ko in motiko. — Napadalec... aretiran

Ptuj, 17. julija. — O zagonet... nem umoru v Gruškovju, ki se... je izvršil v noči na 16. julija do... znavamo še naslednje podrobnos... ti: 37 letni lovski čuvaj Jakob... Pernek iz Gruškovja je bil u... služben pri veleposestniku g. Wri... zlu v Kozmincih. Odpravil se je v... nedeljo 14. t. m. okoli 7. ure zvečer na službeni obhod po... lovskem revirju v Gruškovju. Pot ga je vodila mimo hiše po... sestnika Jožefa Kozla, kjer je Per... nek obstal in poprosil Kozla za... nekoliko žganja.

Med obema pa je vladalo staro... sovraštvo, zlasti še, ker je bil Per... nek vester in je ovajal divje lovc... Med obema je tekla tudi neka tožba, zaradi katere je nastal med njima prepir. In prep... iru je sledil dejanski spopad. Med ruvanjem se je Pernek spodtaknil in padel po tleh. Pade... c je bil zanj usoden. Kozel je dobil tako nad njim popolno oblast. Iztrgal mu je iz rok dvocevno lovsko puško, s katero ga je začel na tleh ležečega neusmiljeno pretepati tako dolgo, da je Pernek obležal ves s krvjo oblit in nezavesten, dokler se ni Kozlu puška zlomila od udrihanja. Videč, da Pernek še kaže znake življenja, je Kozel nato pograbil še v bližini stoječo motiko ter ga začel z ostrino in topo strano udrihati po glavi.

Vsega s krvjo oblitega in mrtvega Perneka sta našla potem njegova žena in oče, ki sta truplo odpeljala najprvo domov, nato pa na odredbo orožnikov v mrtvašnico k Sv. Trojici v Halozah, kjer je izvršila sodna komisija obdukcijo. Kozel, ki je star 51 let, je bil od orožnikov aretiran in odveden v ptujske sodne zapore. Pogled na truplo pokojnega je bil strahovit, ker je bilo od udarcev vse razmesarjeno in je bil umor naravnost živinski. Pernek zapušta ženo in tri nepreskrbljene otroke.

ZAGONETNA SMRT V VOD- NJAKU

V Podgorici na Posavju so našli... v vodnjaku truplo posestnika Majdiča. — Zločin ali nesre... ča v noči?

Ljubljana, 17. julija. — Sv. Jakob ob Savi in okolice je davi presenetila žalostna novica, da so našli v bližnji vasi Podgorici mrtvega 45 letnega Vincenca Majdiča, doma iz Ježe pri Črnučah. Okoliščine, v kakršnih so našli truplo, in pa način njegove smrti ter drugi znaki zelo govorijo za to, da je bil nad Majdičem izvršen zločin.

Vincenc Majdič, ki je živel s svojo družino na Ježi 4, je bil odšel z doma večeraj popoldne. Imel je opravke, kakor pripovedujejo, zaradi nastopa neke dedščine, ker mu je nedavno umr...

imovit sorodnik. O tem se je pred odhodom z doma pomenkoval tudi z domačimi, z ženo in štirimi otroci. S seboj je vzel 200 Din gotovine. Zvečer se je ustavil v nekaterih gostilnah v Sv. Jakobu in okolici. Kje je bil nazadnje in v družbi kakih ljudi, še ni povsem ugotovljeno.

Davi okrog 5. ure je Vincenca Majdiča našel njegov nečak, posestnik Ivan Majdič, utopljenega v vodnjaku poleg svoje hiše v Podgorici, ki je bila rojstna hiša pokojnega. Vincenc Majdič je stal v vodnjaku, v katerem je okrog dva metra vode, na glavi. Nečak, ki sprva navedel, kdo je utopljenec, je povlekel človeka ven in takoj nato z grozo ugotovil, da ima pretse... o mrtvega strica. Polical je nemudno druge domače, ki se obvestili orožniško stanico v Dolu, istočasno pa tudi Majdičev družino na Ježi.

Zena Vincenca Majdiča se je baš pripravljala, da odide v Ljubljano in proda nekaj košat borovnic, ki jih je nabrala zadnje dni. Obveščena o smrti moža je pot seveda opustila in nemudno hitela v Podgorico, kjer je ležalo truplo še vedno poleg odprtega vodnjaka. Medtem so dospeli tja tudi že orožniki iz Dola, ki so preiskali truplo in podvomili, da gre samo za nesrečo. Nad tilnikom utopljenega so namreč našli dve veliki rani, ki sta bili menda prizadejani s topim orodjem. Orožniki so uveljavili poizvedbe, ki pa doslej še niso kaj prida doprinesle k pojasnitvi zagonetnega dogodka. Ker je Vincenc Majdič pripovedoval o svoji dedščini, ni izključeno, da ga je ponoči, vračajoč se s domov kdo zasledoval in napadel. V njegovih žepih so našli le 67 Din kovanega denarja. Zdi se malce preveč, da bi bil mož v nekaj popoldanskih urah in pa zvečer potrošil kar 183 Din. Tudi je njegova žena podala neke izpovedbe in bodo orožniki na podlagi teh nadaljevali preiskavo.

O zagonetnem dogodku je bilo v teku dneva obveščeno tudi državno tožilstvo, ki je odposlalo v Podgorico sodno komisijo, katere naloga je ugotoviti vzrok Majdičeve smrti. Sodna preiskava je poverjena g. sodniku Prohinarju.

"Marksizem se širi med dijaštvom." — Tako v strahu kriče meščanski publicisti in klerikalci. Nedavno smo zapisali, da je apelacijski sodnik in komponist Lajovic napisal v "Jutru" članek "Zakaj podlega naš dijak komunistični propagandi," zdaj pa so veroučitelji-kateheti na svojem kongresu v Mariboru tudi jadikovali, kako se marksizem širi med dijaštvom. Kateheti so zahtevali od oblasti, da vso vzgojo usmeri tako, da verski nauk ne bo trpel da se z znanstvenimi članki v učnih knjigah ne bodo prekricevale verske resnice in da se prepove širjenje tendenčnega leposlovja in očitno političnih brošur in lajnih letakov marksistične vsebine. Dijaštvo se revolucionira, za dober, državi zvesti naraščaj na lahko skrbje le oni, ki se raynajo po papeški okrožnici De quadagesimo anno... Na vseh koncih in krajih torej se oborojujejo za borbo proti dijaštvu, ti preko disciplinarnih šolskih uredbpisov in lajnihv člankov v itankah išče odgovora na socialna vprašanja v marksističnih knjigah in brošurah, ki jih uče ravilno gledati na razvoj časa.

Rudarski minister o gospodarski krizi. — Minister za rudnike in gozdove dr. Ulmanski, ki je prišel v Ljubljano ob zadnjem hudem odporu rudarjev trboveljskih revirjev, je dal ljubljanskemu "Jutru" izjavo, v kateri se dotika vprašanja gospodarske krize. Izjavil je med drugim, da je treba trboveljski spor rešiti nepristransko, to se pravi, ne samo s stališča delodajalca, niti samo s stališča delojemalca, ampak z višjega stališča skupnih interesov, da bo rešitev ugodna za celokupnost in za vsako zainteresirano stranko! Dalje je rekel: "V tem težkem gospodarskem času moramo gledati predvsem na to, da v industriji ne pride do zastoja. Po vsem svetu opažamo v gospodarstvu velik zastoj, katerega glavna posledica je brezposelnost. A brezposelnost je oni ferment, ki rodi in ohranjuje gospodarsko krizo." G. minister pa ni povedal, kakšne skupne interese ima trboveljski stradaljoči rudar in delničarji trboveljske družbe niti ni povedal natančno, kaj je prej, kriza ali brezposelnost. Povedal je, da je brezposelnost posledica gospodarskega zastoja, takoj v naslednjem stavku pa pravi, da prav brezposelnost rodi in ohranjuje krizo. Kaj je zdaj res po njegovem mnenju?

HUMOR

Brانيتelj: "Obtoženec priznava svoj greh. Pravi, da je izvršil tatvino. Ampak, gospodje sodniki, denite roko na srce in povejte: Ali je mogoče takšni propalci verjeti takšno priznanje?"

"Priatelj, zakaj pa se vedno ustrašite, kadar zaslišite avtomobilsko hupo?"

"Veste, žena mi je pobegnila s soferjem in kadar slišim hupo, me vedno prevzame strah, da mi jo je že pripeljal nazaj."

"Vidiš, kar človek stori dobrega na tem svetu, se mu dvojno povrne."

"Vidim, vidim. Lani sem omožil svojo hčer in letos sta se oba z možem priselila k nam."

Stavka v San Franciscu: Naval na prodajalnico, ko je zmanjkalo živil.

Mirovna politika in angleško delavstvo

Dne 29. junija je bila skupna seja glavnega sveta angleških strokovnih organizacij, izvršnega odbora delavske stranke in predsedništva parlamentarne frakcije.

Na seji se je razpravljalo o problemu "vojna in mir" ter o stališču angleškega delavstva k temu vprašanju. Resolucija, ki je bila sprejeta na seji, se predloži letošnjemu kongresu strokovnih organizacij in kongresu delavske stranke.

V resoluciji se povdarja, da sloni zunanja politika angleškega delavskega gibanja na kolektivnem sistemu, to je na Društvu narodov, kakor tudi na sodelovanju tega z državami nečlanicami. To sodelovanje naj se vrši v smislu pariškega ozioroma drugih dogovorov ali kakorkoli drugače. Kolektivni sistem miru se mora zgraditi tako, da bo nudil popolno jamstvo za mir. Osnovna misel, ki jo zastopa socializem (nadaljnja resolucija), je "da se mir smatra kot pozitivni in konstruktivni početek v okviru izgradbe edinstva vseh narodov sveta."

Dalje se razlikuje vojna, ki ji je namen obrambe kolektivnega mirovnega sistema ali pa napadalna vojna.

Namen te politike delavskega gibanja so: sprejem pakta o nenapadanju, pojasnitev izraza "napadalec" in revizija pakta o Društvu narodov; ustanovitev institucij in obvez za mirno reševanje vseh spornih vprašanj med državami in priznanje obstoječega stanja, ukinitve obojestranskih sil in uvedba mednarodne policije v področju Društva narodov.

Predvsem je potrebna v zmislu tega programa opustitev vojnega zrakoplovstva posameznih držav in uvedba mednarodne vojne avijatike, ki ima namen obrambe in polzvedovanja pod poveljstvom Društva narodov, kakor tudi internacionalizacijo civilne avijacije. To je del programa delavskega gibanja za organizacijo svetovnega prometa. Zaradi tega mora vstopiti v Društvo narodov ali kot članici ali sodelovati Rusija in Amerika.

Angleško delavsko gibanje bo zaradi tega zahtevalo v parlamentu sprejem zakona o miru. Ta zakon obveže angleško vlado, da vsa sporna vprašanja z drugimi državami rešuje mirnim potom ter da se nikdar ne zateče k sili kot sredstvu svoje politike, kakor tudi, da se v slučaju, če jo kdo napade, podredi razsodbi Društva narodov.

Resolucija povdarja dalje potrebo sklicanja strokovne internacionalne v slučaju neposredne vojne nevarnosti, dasi so psihološko težko izvedljivi ukrepi, ki jih je morala izredna konferenca ukreniti.

Razentega je poleg strokovnih organizacij za vzdržanje miru dolžan skrbeti vsak državljani, kakor vsi ostali deli delavskega gibanja, ki žele mir, ter sodelovati pri organizirani akciji proti vojni.

Resolucija navaja končno vrsto predlogov, kako se naj organizira in širi propaganda mirolnosti v delavskem gibanju in v javnosti.

JUBILEJ LETANJA

Bleriotov polet čez Rokavski preliv pred 25 leti spada med največje dogodke v razvoju letalstva

25. julija je poteklo petindvajset let, ko je napravila aviatika velik korak naprej. Na ta dan l. 1909 je namreč preletel francoski letalski pionir Louis Bleriot Rokavski preliv med Calaisom in Dovrom. Proga se nam zdi danes smešno kratka, toda takrat je bil to velik dogodek in maksimum, ki si ga je smel dovoliti aeroplanski aparat.

Aeroplan, s katerim je podvezel Bleriot svoj pogumni polet, je bil majhen enokrovnik z motorjem, ki je razvijal komaj 25 k. s. V naši dobi prekomorskih poletov nam izvabi ta ugotovitev pomilovalen nasmeš. V bistvu pa je pomen začetek praktične rešitve letalskega prometa.

Slovenci se pri tem lahko spomnimo tudi našega rojaka v letalskem prometu, pilota Rusjana, ki je padel kot žrtev svojega prizadevanja za zavojevanje zračnih plasti. Za izpopolnitev letalske tehnike pa si je stekel nekaj zaslug tudi letalski poročnik Nittner, ki je imel pogum, da je l. 1912, torej v dobi, ko je bilo letalstvo še v povojih, prvi preletel Semmering. Danes, ko se dvigajo mnogo uspešnejši pionirji v zračne višave stratosfere, se zdi ta reč seveda zelo majhna, vendar pa je treba pomisliti, da bi brez vseh letalskih poskusov in žrttev niti sanjati ne mogli o udobnih voznjah po zraku, ki zadovoljujejo človeštvo danes, ko so se razdalje na svetu prav zaradi njihovih prizadevanj skrajšale na takšno mero.

POLETNA OBLEKA

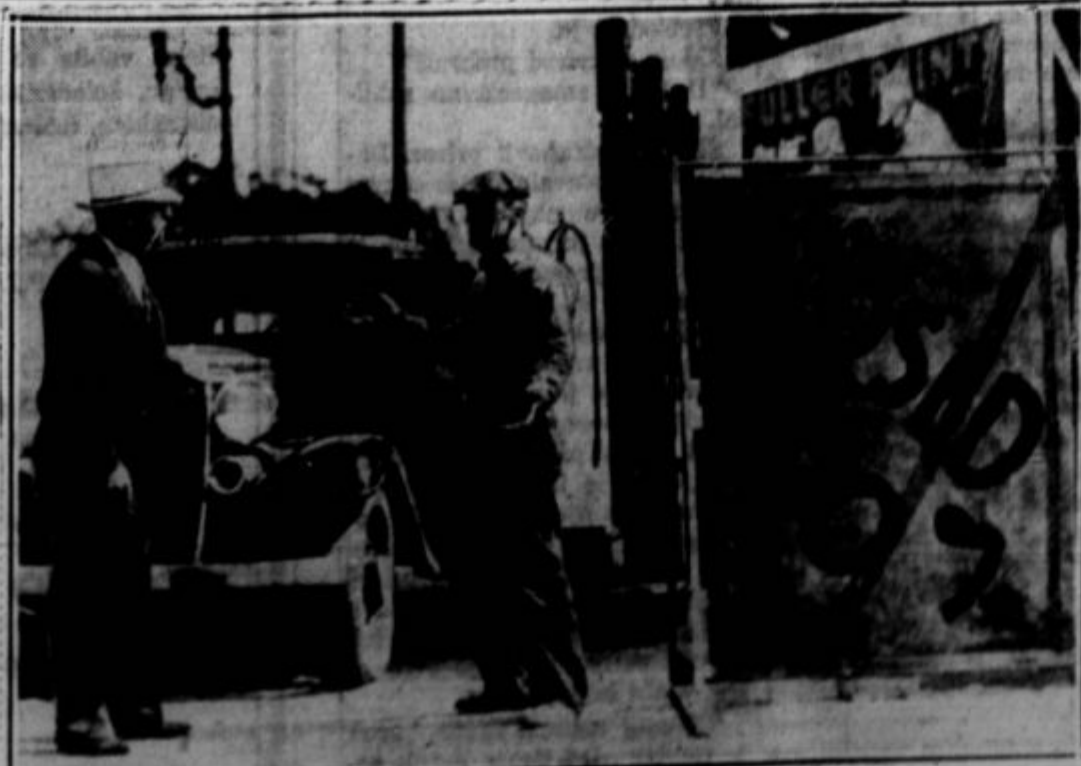
Še vedno je kopica ljudi, ki ne ve, kako naj se oblači poleti v veliki vročini. Za sončno dobo je najprimernejše svetlo, po možnosti luknjčavo blago, ki le v najneznatnejši meri privlači in varkava sončne žarke. Telo se na ta način tudi malenkostno segreje.

Higienik Duncan pravi, da čeluti človeka pred sončarico najboljše obleka oranžne barve. Za spodnjo obleko priporočajo polti bombažno trikotažo, ker je slab prevodnik toplote ter najlažje varkava pot ter ne izgubi svoje elastičnosti niti tedaj, ko se močno znojimo.

Rudarji v Arizoni odglasovali za unijo

Bisbee, Ariz. — Pri volitvah o delavskih zastopnikih je Phelps-Dodge korporacija izgubila bitko. Pri volitvah je zmagnala International Union of Mine, Mill and Smelter Workers. Volitve so se vršile pod vodstvom pokrajinskega delavskega odbora.

Družba je izgubila bitko kljub vravokrstnim grožnjam in pritiskom. Ta zmaga je za rudarje v bakrenih rudnikih in za delavce v topilnicah Arizone velikega pomena.

Stavka v San Franciscu: Zmanjkalo je gasolina! — Federated Pictures.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Sprva je upal, da se je upor omejil le na Voreux, a vsako minuto so bile vesti resnejše in resnejše: Mirou, Crevecoeur, Madelaine, povsod so prišli le konjarji; v Victoireju in Feutry-Cantelu, dveh najbolj discipliniranih rudnikih, jih je šla v jamo le tretjina; edino v Saint-Thomasju je bilo vse delavstvo zbrano, in zdelo se je, da se ni udeležilo gibanja. Tja do devetih je narekoval brzovjavke, brzovjavljaj na vse strani, lilleskemu prefektu, družbenim upravnikom, obveščal oblastva, zahtevajoč navodila. Poslal je Negrela, naj obhodi sosednje rudnike, da bo imel natančna poročila.

Zdajci se je gospod Hennebeau domislil kosila; hotel je poslati kočijaža, da bi sporočil Gregoirejem, da je izlet odgođen, toda postal je nekam neodločen, zadržalo ga je nekakšno nedostajanje volje, njega, ki je pravkar z nekaj kratkimi stavki po vojaško pripravil bojišče. Stopil je gor h gospe Hennebeaujevi, ki jo je bila hišna v njeni toaletni sobici pravkar počesala.

— Oh, stavkajo, je dejala mirno, ko jo je bil povprašal za nasvet. Naj lei kaj nas to briga? ... Zavoljo tega me bomo odpovedali kosila, kajne?

Ni odnehala, četudi ji je zaman dopovedoval, da jih bo to motilo pri kosilu in da si Saint-Thomasja ne bo moč ogledati: vselej je našla odgovor. Čemu naj bi odpovedali kosilo, ki je že pripravljeno? Kar se pa tiče ogleda rudnika, temu se lahko kasneje odrečejo, če bi bil izprehod resnično nesposoben.

— Sicer pa, je nadaljevala, ko je hišna odšla, veš, zakaj hočem sprejeti te vrle ljudi? Ta poroka bi ti morala biti bolj pri srcu kakor pa neumnosti tvojih delavcev ... Skratka: jaz hočem to in nikar mi ne ugovarjaj!

Pogledal jo je in malce vztrepetal, a na njegovem osornem in zaprtem obrazu človeka, ki je vajan reda, se je pokazala skrivna bolečina ranjenega srca. Se vedno je sedela z razgaljenimi rameni, že predozorela, a bujna in vredna poželjenja, zastavna kakor Cerera, ki jo je pozlatila jesen. Za hip ga je bila morala obiti sirova želja, da bi jo zgrabil in zakopal svojo glavo med te njene razgaljene grudi, tu v tej grobi sobi, polni intimnega razkošja čutne ženske, ki jo je prevečala dražeca dišava po moškem; a se je umaknil. Ze deset let sta spala vsak v svoji sobi.

— Prav, je rekel, ko je odhajal od nje. Nič ne bomo odpovedali.

Gospod Hennebeau se je rodil v Ardenih. Kot siromašnemu otroku je spočetka trda predla, ko je bil sirota, pahnen na pariški tlak. S težavo se je prebil skozi rudarsko šolo, nato pa je s štiri in dvajsetimi leti odšel v Grand'Combe za inženirja v rudniku Sainte-Barbe. Tri leta pozneje je postal v Pas-de-Calaisu okrožni inženir v marleskih rudnikih; in prav tukaj se je oženil, in na srečo, ki jo imajo praviloma vsi od rudarske stroke, je vzel hčerko bogatega predilničarja iz Arrasja. Petnajst let sta preživela v istem podeželskem mestecu, ne da bi kakršenkoli dogodek prekinil enoličnost njunega življenja, niti rojstvo kakoga otroka ne. Nekakšna rastoča razdraženost ga je bolj in bolj oddaljevala gospe Hennebeaujevi, vzgojeni v spoštovanju do denarja, da je prezirala tega moža, ki je z velikim trudom služil srednje dobro plačo in ni zadostil nobenemu tistih njenih ničemurnih užtkov, o katerih je še sanjala v penzionatu. On je bil človek strogega poštenja, ni špekuliral, stal je na svojem mestu kakor yojak. Nesložnost je le še rasla in se poslabšala zaradi enega tistih telesnih nesoglasij, ki ohlaja najbolj vroče: on je oboževal svojo ženo, ona pa, strasna, sladkosneda plavalaska, je bila zmerom slabe volje in takoj užaljena. Odtlej je

imela ljubimca, česar on ni vedel. Naposled je zapustil Pas-de-Calais in se preselil v Pariz, kjer je sprejel službo v nekem uradu, misleč, da mu bo za to hvaležna. A Pariz ju je dokončno razdvojil, ta Pariz, za katerim je hrepenela še izza časa svoje prve punčke in kjer je v osmih dneh otrešla s sebe provincialnost, postala na mah elegantna dama in se predajala vsakemu blaznemu razkošju svoje dobe. Deset let, ki jih je tu prebila, je imela veliko ljubezen, javno razmerje z nekim moškim, in bi se bila skoro usmrtila, ko jo je bil le-oni zapustil. To pot je mož vse vedel in se je po strahovitih preprih vdal. Hladna brezvestnost te ženske, ki je segala po sreči, kjer se ji je ponujala, ga je bila popolnoma razorožila. Ko je bila po tem prelomu vsa bolna od žalosti, je sprejel ravnateljstvo montsourskih rudnikov, še zmerom upajoč, da jo bo v tej puščavi črne dežele pridobil zase.

Odkar so prebivali Hennebeaujevi v Montsoursu, se je spet povrnila razdražena zdolgočasnost prvga časa njune poroke. Najprej se je zdelo, kakor da ji je v tem velikem miru odleglo in kakor da se je pomirila v tej enoličnosti neskončne ravnine. Kakor da je konec življenja, se je zaprla vase, se delala, kakor bi ji srce umrlo; tako je bila odtrgana od sveta, da je ni niti prizadelo, ko se je debelila. Potem pa je izpud te ravnodušnosti vznikla poslednja vročica, novo hrepenenje po življenju, skozi katero se je v šestih mesecih skušala prebiti tako, da je urejala in po svojem okusu opremljala ravnateljsko palačo. Bila ji je — kakor je dejala — zoprna in jo je napolnila s preprogami, drobnarijami in razkošnimi umetninami tako, da so govorili o njih tja do Lille-ja. Zdaj ji je pokrajina presedala, ta bedasta polja, ki so segala v neskončnost, te večne črne poti, brez slehernega drevesa, po katerih so gomazili odvratni ljudje, ki so se ji gnusili in se jih je bala. Jela je tožiti, da je v pregnanstvu, očitala je možu, da jo je žrtvoval za plačo, za štirideset tisoč frankov, ki jo je prejemal, vbogajme, komaj zadostujoče za gospodinjstvo. Ali ne bi mogel delati, kakor delajo drugi, zahtevati svoj delež, postati delničar in vendar še kdaj kaj doseči? Tako je tiščala vanj s krutostjo bogate dedinje, ki je prinesla v hišo premoženje. On pa, ki je bil zmerom, kakor se spodobi, se je potuhnil z zlagano hladnostjo poslovnega človeka ter zraven umiral po tem stvoru od hrepenenja, od ene tistih zakasnelih silnih želja, ki so s starostjo še bolj goreče. Nikdar je ni imel kot ljubimec, neprenehno ga je obdajala misel, da bi jo nekoč dobil takšno, kakršna se je dajala drugim. Vsako jutro je sanjaril, kako jo bo zvečer osvojil; potem pa, ko ga je gledala s hladnimi očmi, ko je čutil, da se mu vse v nji upira, se je ni niti dotaknil z roko. To je bila bolezen, ki se ni dala ozdraviti, skrita v njegovem prisiljenem vedenju, bolezen mehke narave, ki skriva umira, ker je zakon ni osrečil. Ko je bila po šestih mesecih vila dokončno opremljena in ni bila gospa Hennebeaujeva z nižerm več zaposlena, jo je zaradi dolgačasa obšla pobitost kakor žrtev, ki jo to izgnanstvo ubija in ki bi se imela za srečno, če bi na tem umrla.

Prav tedaj je prišel Pavel Negrel v Montsours. Njegova mati, vdova po nekem provenalskem stotniku, je živela v Avignonu z majhnim pokojnino in se je morala zadovoljevati s kruhom in vodo, da je spravila sina na politeniko. Zapustil je šolo s slabo oceno, pa mu je stric, gospod Hennebeau, ki mu je bil nasvetoval, naj šolo pusti, stavil ponudbo, da ga vzame v Voreuxju za inženirja. Odtlej so ravnali z njim kakor z lastnim otrokom, pri njih je imel sobo, jedel je in živel tako, da je mogel pošiljati materi polovico svoje plače, ki je znašala tri tisoč frankov.

(Dalje prihodnjik.)

deti njeno moralno vrednost s pomočjo trgovskih informacij. Na ta način je zvedel, da se ji ne more dosti oporekati, da prejema štirideset goldinarjev mesečne rente, katere ji je njen mož pri ločitvi obljubil nakazovati. To sporočilo je začasno potolažilo mladega Duxa, in veselil se je, da je lastnik ljubljene, ki zna gospodariti s tako malo vsoto.

Odperto pa je ostalo vprašanje, s čim si je nabavila pohištvo in opremlila celotno stanovanje. Najprvo jo je po tem ni hotel povpraševati, pozneje pa je to namero zopet opustil. Ker kot verziiran trgovec si je dopovedoval, da ga bo njegova pretirana radovednost prej ali slej veljala kako vstopnica. Kljub temu tega ni mogel pozabiti. Bilo je že kar kuriozno; odkar je vedel, da porabi le štirideset goldinarjev mesečno, se njenega lepega domovanja kar ni mogel veseliti. Jezil se je nad tem svojim pretiranim tenkočutjem, a mučilo ga je vseeno.

Ne da bi sam vedel, kako se je to pričelo, je začel svojo ljubljeno z nezaupanjem opazovati, bolj kot bi bilo potrebno. Tedaj je opazil pred vsem, da ima obsežno poznanstvo. Pogostokrat jo je srečal na cesti, bila je v družbi enega ali več gospodov. Tudi v njenem stanovanju je včasih naletel na kakęga gospoda in bil je ozlovoljen, ko mu ga je predstavila kot starega znanca. Nekoč, ko jo je zopet na Ringi srečal v družbi dveh gospodov, jo je nagovoril proti svojim načelom, da jo prisili in oba predstavi. In storila je to brez kakęga neugodja. Oba gospoda sta bila kavalirja, plemenitaka, in o enem izmed njih je Dux vedel, da je komaj pred kratkim izgubil na borzi skoro polovico svojega premoženja.

Še isti večer je šel k nji in slabo razpoložen ji je pričel očitati. Ona se je zasmejala, kot se smejejo žene, ako opazijo ljubosumnost svojega soproga, ki je zaljubljen vanje, in dejala: "Ti otrok, kaj hočeš, imam pač veliko znanecv!"

"Poznanstva z gospodi!" je ozlovoljen pristavil.

"Nikakor ne!" se je uprla. "Me še nikdar nisi videl v družbi dam? V družbi dam iz najvišjih krogov?"

Saj je bilo resnično. Pogostokrat jo je videl v družbi mladih gospodičen in tudi njihovih mater. Po večini so bile to dame, ki jih je Dux osebno poznal in ki so bile brez dvoma neoporečne. Seveda si je dopovedoval, te se ne bi družile z njo, ako bi se ji lahko kaj očitalo. Živi torej le s štiridesetimi goldinarji, je sklepal ter se pričel zopet pomirjevati.

Potem je nekega dne, v njeni odsotnosti, našel na pisalni mizi odprto pismo in njegova vsebina ga je toliko zanimala, da se ni mogel premagati, da ga ne bi prečital. Glasilo se je: "Velečljena gospa! Pričakujem Vas jutri ob osmi uri v svojem stanovanju." Podpisan je bil baron ... Bilo je ime onega gospoda, katerega je šele pred nedavnim spoznal, ki je svoje premoženje zaigral na borzi.

Dux je pismo položil na prejšnje mesto in odšel domov. Popoldne je zopet prišel, našel Adah doma in rekel:

"Za jutri večer sem kupil gledališke vstopnice."

Dejala je: "Nemogoče, dragi, nisem prosta. Opraviti moram nek obisk."

"Ha!" je zakričal. "Pri baronu!"

Prebledela je.

"Moje pismo si prebral!"

"Da!" je zmagovalno zaklical.

Sledil je strahovit prizor. Dux se je dozdevalo, da je oskrnila njegovo najsvetejšo čustvo. Bil je prevaran, kakor le more biti prevaran kak mož! Kaj takega si ni nikdar mislil. Ker je bil zelo ponosen in bil o svoji visoki vrednosti tudi trdno prepričan, se je njegova razburjenost še stopnjevala. Ni se izogibal drastičnih izrazov, svojo ljubljeno je imenoval kar pocestnico. In njegova jeza je doseгла višek, ko se mu je dozdevalo, da Adah, namesto da bi jokala, je celo s silo zadrževala smeh. In res, ko je za trenutek utihnil, se mu je smeje ovila okoli vratu in zaklicala:

"Ti moj neumni fante, baron je vendar eden izmed mojih poveriteljev."

Čikaška razstava: Delavke v paviljonu Armourjevih

"Kako?" je zakričal ves besen. "To imenuješ poverljivost?"

"Pa razumljivo!" je pristavila enostavno, "saj sem ženitovanjska posredovalka. Morebiti tega niti vedel nisi?"

Resnično, on tega ni vedel.

Sedaj mu je pričela pripovedovati, kaj vse jo je prisililo, da se loti tega poklica. Po ločitvi s svojim prvim možem se je morala sama vzdrževati. To bi lahko storila tudi na drug način, a za to je bila veliko preveč pohotna. Menila je, da je postana obrt vsakakor dostojnejši način. Tako je uporabila svoje poznanstvo in priljubljenost ter na fin način postala ženitovanjska posredovalka.

Dux je napravil obraz kot bi pogottnil kaj neužitnega.

"Si hud name?" ga je ponižno vprašala.

"Hud—ne. Želim pa, da od danes naprej opustiš ta svoj poklic."

"In od česa naj živim?" je preprosto vprašala.

"Od česar koli hočeš," jo je ostro zavrnil, "samo na ta način ne!"

Pričela je zagovarjati svojo obrt. Dejala je: "Poglej, saj to je poklic kakor kak drug. Kaj naj bi bilo pri tem nedostojnega, ako pripomorem dostojni mladenci k dostojnemu možu? Nasprotno. Pravilno pojmovanje je to celo idealen poklic." Raznežila se je in nadaljevala: "Rečem ti, ko stopam po mestu in tu in tam srečam kak mlad par, kakterima sem jaz pripomogla, in ki sedaj vodita svoje otroke na izprehod, tedaj se me poloti ganotje, ganotje ti rečem ... to je tvoje delo, si dopovedujem, ti otroci so prav za prav tvoji otroci ... Tedaj mi stopijo solze v oči in gledam za mladima poročencema, ako prav sta šla mimo kot neznanca ter sta napravila kot da me ne poznata in me niti ne pozdravita ... Glej, ali ni to idealen poklic?"

On je molčal in ona, v nagonu še nadalje razpravljati o svojem poklicu, kakor to prav radi delajo tudi ostali, je nastavila:

"Gotovo, so tudi taki, ki ta poklic vse drugače opravijo kakor jaz, ki samo pazijo na zaslužek, za vsako ceno, in ne glede na korist svojih odjemalcev; oni, ki sprašujejo le po doti in zaslužku, nikdar pa ne po ljubezni. Prav gotovo obstojajo take posredovalke, ali jaz, hvala Bogu, ne spadam med nje. Ne, po-

roke, pri katerih sem postala, so nastale samo vsiljenosti."

Gledal jo je, ko je razdalje pripovedovala. Ženitvanjska posredovalka! ... tem poklicem si je vedno stavljal stavo. Ker je vsa starna ženica nekaka zasredovalka, je iz tega skla mora biti tudi vsaka ženitvanjska posredovalka štara. I je bila njegova ljubljena izmed takih. Ljubica in vanjska posredovalka, ti se nista ujemali, in bolel je misel, da je ta poleg "Otožno" je gledal, ko j govorila, tja preko v ben gledalo, nato pa ji je ne presekale besedo:

"To je vse prav lepo in a jaz tega nočem imeti, pim, da se še nadalje u s tem poklicom."

(Konec prihodnjik.)

Verzi

Učitelj reče učencem, povedo kakšno kitico lastzov. Oglasi se Vrbanov in jame deklamirati:

Ob bregu Stanislav se na trnek ribice lovi. Zatopljen ne opazi niti da voda sega mu do glave. "To niso pravi verzi," vrne učitelj. "Saj se dva ne ujemata!"

Pa odgovori nadebudnik:

"Zato se ne ujemata, gočitelj, ker sedi še na bregu, pojde v globljo vodo, se ujemata!"

"Na vaši glavi vidim no, ki da sklepate na zekzen značaj."

"Imate prav. Moja ženlo nervozna."

SLOVENSKA NARODNA PORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije posebno list Prosveta za ter potrebno agitacijo društev in članstva in z gando svojih idej. Nika ne za propagando drugih pornih organizacij. Vsak organizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorični in naznanila drugih po organizacij in njih drušev se ne pošiljajo listu Prosveta.

Naročite Mladinski list, ki je mesečnik za slovenske dišine!

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAD S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTE

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne pojave

R. Auernheimer:

Ženitovanjska posredovalka

Trenotno, takoj za Badnom, je mlada lepa dama občutila nepremagljivo poželjenje po svežem zraku. Dvignila se je in hotela pravkar odpreti okno kupa, ko jo je lepi mladi gospod, ki ji je sedel nasproti, galantno prehitel. Glumila je presenečenost in se najljubezniveje zahvalila. Zapletla sta se v razgovor, mladi gospod se je predstavil; potem, za Neustadtom je tudi ona povedala svoje ime. Imenovala se je Adah plemenita Fischer. Ta plemenitost pa ni bila dolgotrajna, in tudi grofice Hohenrat, katero je nameravala obiskati na Semmeringu, ni bilo najti v Gothaerjevem almanahu. Ali to je slednjič pri lepih damah postranska stvar.

Dejala je, da ji je osem in dvajset let, in resnično ni bila videti starejša, kvečjemu pet in trideset. Bila je srednje velika, polna, in ker je nosila zelo krepak steznik, je bila njena postava silna podolgovatemu, v sredini prevezanemu balonu. Govorila je počasi, tiho in nekoliko skozi nos, kakor pač govore v plemenitih krogih. Bila je zelo

elegantna, vsa v svili, imela živ ve oči in trdila, da je francoskega pokoljenja. Njen, ne ravno premajhen nos pa nikakor ni imel prave romanske oblike. Slednjič pa je tudi to postranska stvar pri lepih damah.

Eno poleg drugega, skoro v vsem je odgovarjala postavi žene, ki si jo je ustvaril gospod Dux, in s katero bi se lahko imele razmerje, predno bi se poročili. Da je bila ločena, je bila sicer mala neprijetnost, poročena bi mu iz raznih vzrokov bila vsakakor ljubša. Ali končno, tudi to je postranska stvar pri lepih damah.

Bila je lepa, elegantna, zabavna in ji navidezno ni primanjkovala denarja. To je mlademu Duxu, kateri je bil kot bančni uradnik navezan le na skromno plačo, nikakor ni bila postranska stvar. Ljubil je, da so ga ljubile dame, ki so bile gmotno neodvisne.

Ko jo je teden kasneje obiskal na Dunaju, ga je njeno malo, a razkošno opremljeno stanovanje prijetno presenetilo. Pregledoval je njeno okusno opremljeno tri-sobno stanovanje z velikim zadovoljstvom, se veselil angleške medene postelje v njeni spalnici, nad Boecklinovimi bakrorezi na stenah, si pred beneškim z-

čalom popravil samoveznico in mimogrede pobožal baržunasti naslanjač. Tako kakor to malo, domače domovanje, si je vedno predstavljaj gnezdo svoje ljubljene. In počutil se je tem ugodneje v tem mehkem gnezdecu, ker mu ga ni bilo potrebno opremiti z vso to mehko.

Takoj jo je zaprosil za njeno roko, navidezno seveda, in izkazalo se je, da bi prav rada postala njegova. Bila je popolnoma prosta in mlademu Duxu se je dozdevalo kot da je že od nekdaj čakala samo nanj. To mu je ugajalo in ga veselilo istočasno. Ker hotel je biti vedno edini, in je zahteval od žene, katere je ljubil mimogrede, popolno in sameodino predajo. No, kar se predaje tiče, se nad Adah ni mogel pritoževati.

Seveda, ko so medeni tedni njune ljubezni minili, so se mlademu možu pojavili razni pomisleki, ki so ga zelo vznemirjali. Pred vsem ga je vznemirjalo vprašanje, na kak način se preživlja njegova prijateljica. Gotovo, to je bila postranska stvar. Ker mladi Dux, kakor se je gotovo opazilo, je bil fin gospod in se je ukvarjal le z dostojnimi damami.

Ker je s surovim vprašanjem ni hotel žaliti, je sklenil polzve-